

COM ÉS EL LLIBRE?

El Programa Comunica de **Llengua catalana de 5è d'Educació Primària** està format per un llibre de Coneixements i un Dossier d'aprenentatge.

El llibre de Coneixements inclou tot el contingut curricular de l'àrea i està estructurat en 9 unitats didàctiques en què es treballen de manera competencial els diferents continguts.

Tots els enregistraments de les lectures estan disponibles en l'espai personal del web www.barcanova.cat.

Per facilitar el procés d'aprenentatge competencial de l'alumnat, els continguts es presenten organitzats en **sabers**: Comunicació oral, Comprensió lectora, Expressió escrita, Educació literària i Reflexió sobre la llengua, en el llibre; i Les llengües i els seus parlants i Alfabetització informacional, en el dossier.

Cada unitat té un ordre intern propi que ve donat per un fil argumental que afavoreix l'aprenentatge significatiu dels continguts per part de l'alumnat.

Aquesta icona remet al web www.barcanova.cat, on hi ha les activitats digitals per treballar a l'aula amb la pissarra digital interactiva (PDI).

Els docents poden accedir a aquests recursos donant-se d'alta en l'espai personal i sol·licitant l'accés al llibre.

Comprensió lectora. Es presenten lectures de diverses tipologies textuais.

Pàg.
15

Aquesta icona remet a la pàgina del **Dossier d'aprenentatge** on hi ha les activitats corresponents.

Vocabulari. Facilita la comprensió de paraules que poden presentar alguna dificultat.

COMPRESIÓ LECTORA

El text que llegiràs o continuaràs és un fragment de *L'illa del tresor*, de Robert Louis Stevenson. El protagonista d'aquesta novel·la és el jove Jim Hawkins, que narra les seves peripècies amb els pirates i la seva evolució des de la infantesa fins a l'edat adulta.

LA CERCA DEL TRESOR: L'AGULLA D'EN FLINT

Després d'equipar-nos amb pics i pales i provisionar per al dinar, armats fins a les dents, ens vam posar en marxa i vam anar cercant desordenadament fins a la platja, on ens esperaven extrem de la coada unes vegades amb la mà lliure i segues altres vegades amb les dents.

Ens vam dividir en dos grups per emportar-nos els dos botes i tenir més seguretat. Quan vam començar a remar, es va iniciar una discussió sobre el mapa. La creu era, sens dubte, massa grossa per indicar el punt exacte, i les paraules escrites al davant creaven una certa **ambigüitat**. Ditem, com el lector recordaria, així:

Arbre alt, folgat de la Villera de Llarga Vista, una quarta al N del NNE, l'illa de l'Esquelet SSE i una quinta a l'E. Dos peus.

Un arbre alt era, doncs, el senyal principal. Ara bé, la **falda meridional** de la Villera de Llarga Vista vivia a un **altiplà** de dos-cents a tres-cents peus d'altura que entrava lleugerament poblat de pins. De tant en tant, un d'una espècie diferent sobresortia quaranta o cinquanta peus per sobre dels seus veïns. Quin flint només es podia saber allà mateix: fent servir la brúixola. No obstant això, cada home havia triat el seu favorit **arbre** que arribessin a la meitat

VOCABULARI

ambigüitat: incertesa, dubte. Part inferior d'una muntanya, d'una serralada, meridional. Del sud al nord.

altiplà: Elevació del terreny amb una superfície plana.

peu: Mesura de longitud que correspon aproximadament a la tercera part del peu humà.

LA NARRACIÓ EN PRIMERA PERSONA

Una narració és una història que explica uns fets que passen a una persona que viu en un lloc i a un temps determinats. La història pot ser real o imaginària.

Hi ha diferents tipus de textos narratius: un conte, una fàula, un diari personal, una llegenda, un guió d'una pel·lícula, un còmic o fins i tot la lletra d'una cançó.

A vegades, el narrador és un dels personatges de la història, com en el cas d'en Jim, el protagonista de *L'illa del tresor*. A més d'explicar els fets viscuts, també expressa les seves emocions, els seus sentiments, les seves opinions...

Aquest tipus de narració s'anomena **narració en primera persona**.

Si volem saber si una narració està escrita en primera persona, ens hem de fixar en els pronoms, els determinants possessius i la persona verbal:

El què em canviava al meu davant i jo el seguia

pronoms personals de 1a persona

possessius de 1a persona

verb en 1a persona del singular

HORACI: Bah! No s'aportaria. Segueix i que s'entri en un pèl.
BERNAT: La nit passada, quan la campana del rellotge toqua la una...
MARCEL: Calla! Miren, és allà un altre cop. (Un fantasma apareix. Va veint amb armadura de cuir i porta a sota un bastó de comandament).
BERNAT: Té l'aspecte del rei mort. Tu que tens estada, Horaci, parla-li.
HORACI: Qui ets tu que et mostres així a la nit, usurpant la figura del nostre espòsit rei de Dinamarca? Pel cel, et conjuro que parlis.
MARCEL: S'ha ofès. Ho veieu, se n'ha anat sense dir res.
BERNAT: (El fantasma s'adona).
BERNAT: Què dius ara, Horaci? Estàs pallid i tremolós. No és això alguna cosa més que una fantasia nostra?
HORACI: Déu meu! Si no t'hagués vist jo mateix, no m'ho hauria cregut.
MARCEL: No és com et ve?
HORACI: Exactament. Anava armat com quan va combatre contra l'ambició rei de Noruega. Es retrany.
MARCEL: El mateix ha passat les dues vegades anteriors, a aquesta mateixa hora i durant la nostra guardia.
HORACI: Què pot significar això, no ho sé. Però crec que menegia una mala tempesta sobre el nostre regne.
MARCEL: Bé, ara se'n va i qui ho sapiga que em digui quant passat perquè les guardies aguant tan rigoroses nit.
HORACI: Jo ho sé. Almenys el que es diu. El nostre difunt rei, que se'n acaba d'apareixer, va ser desafiat a combat, com sabeu, per l'orgullós rei fortíssim de Noruega i el nostre valent rei Hamlet el va matar. Aquell, segons deia la llei, va entregar, amb la seva vida, al vencedor, totes les seves terres, en cas contrari...
MARCEL: Hamlet el va matar. Aquell, segons deia la llei, va entregar, amb la seva vida, al vencedor, totes les seves terres, en cas contrari...
HORACI: Exactament. Anava armat com quan va combatre contra l'ambició rei de Noruega. Es retrany.
MARCEL: El mateix ha passat les dues

EDUCACIÓ LITERÀRIA

Hamlet, príncip de Dinamarca és una tragèdia escrita en vers per William Shakespeare a començaments del segle XIX. És un dels clàssics de la literatura universal.

HAMLET

Castell d'Heltinger (Dinamarca). És mitjanit. Com en dies anteriors, durant la seva guardia, dos sentinelles veuen un fantasma que té l'aspecte del difunt rei Hamlet. Ho expliquen a l'horaci, amic del príncip Hamlet, fill del rei del mateix nom, que optina que la seva presència anuncia una guerra amb l'emeric Noruega.

Acte I. Escena 1

(FRANCISC, armat, fa la guardia. Entra BERNAT, un altre soldat armat, i s'ajup en la foscor. Una campana toca les dotze.)
BERNAT: Qui hi ha?
FRANCISC: No, contesta tu. A tu't t'ajup qui ets.
BERNAT: Llarga vida al rei! Sóc Bernat.
FRANCISC: A més puntual.
BERNAT: Són les dotze en punt. Veo a dormir.
FRANCISC: Gràcies. Fa un fred que cala fins als ossos.
BERNAT: Has tingut una guardia tranquil·la?
FRANCISC: No s'ha mogut ni una ratxa.
BERNAT: Molt bé. Bona nit. I si veus en Marcell, el meu company de guardia, digues-li que t'adany.
FRANCISC: (Entre Horaci i Marcell).
FRANCISC: Crec que el sento. Ah! Qui hi ha?
HORACI: Amic d'aquesta terra.

Educació literària. A partir de textos literaris d'autors catalans i estrangers, es treballen diferents gèneres i recursos literaris.

Expressió escrita. Es presenten exemples de diverses tipologies textuais perquè serveixin de model per a la pròpia creació de textos.

Comunicació oral. Es plantegen pautes per ensenyar l'alumnat a expressar-se oralment amb correcció en diferents situacions.

5 T'EXPLICO COM ÉS?

EXPRESSIÓ ESCRITA
EL TEXT DESCRIPTIU

Llegeix els textos següents:

Les granotes tropicals
 Les granotes tropicals solen tenir una pell molt llampant i colorida. Els colors els serveixen per camuflar-se a la selva i per advertir als depredadors que són venenoses. I és que la pell d'algunes granotes tropicals secreta un líquid enganxós, que sol ser tòxic. Aquesta mena d'arnats acostumen a viure en habitats humits i s'alimenten, bàsicament, d'insectes.

Les vistes eren espectaculars! En primer pla es veia el llac envoltat d'una vegetació espessa. Al fons, unes muntanyes nevades. I a la falda de la muntanya més alta, s'alçava el bonic i pintoresc poblet on ens vam instal·lar aquell estiu.

Es tracta de dues descripcions, de dos textos que pretenen representar amb paraules les dues realitats que percebem.

El text descriptiu és aquell que explica com és alguna cosa que podem veure (un paisatge, un animal, un esdeveniment, una persona...) o que podem percebre en el nostre interior (un estat d'ànim, un sentiment, un record...).

Pautes per escriure un text descriptiu:

- Observa (o cerca informació sobre) el que has de descriure.
- Selecciona les característiques més destacables. Com est? Quines parts té?
- A què s'assembla?
- Organitza la informació, segueix un ordre: dels aspectes més generals als més concrets.
- Redueix frases curtes i clares, fes servir adjectius i selecciona un lèxic que sigui precís.
- Revisa el que has escrit fixant-te en l'ortografia, la puntuació, els connectors...

El adjectiu són imprescindibles a l'hora d'escriure un text descriptiu. Si voliem fer-lo encara més ric, podem fer servir recursos com ara la comparació i la metàfora.

Les descripcions poden ser:

- **Subjektives**, quan es mostra d'una manera particular allò que es veu, mostrant els sentiments i les emocions de qui ho descriu.
- **Objectives**, quan es descriuen les característiques d'allò que es veu d'una manera neutra i imparcial.

La descripció subjectiva és pròpia, sobretot, de la literatura, mentre que la descripció objectiva és la que s'utilitza en l'àmbit tècnic.

Descripció literària

- Es mostren els sentiments, les emocions.
- S'acostumen a utilitzar adjectius de manera afectiva.
- Descriu alguns aspectes del que s'observa. Se solen utilitzar comparacions i metàfores.
- En són exemples: poemes, endevinalles, cançons, textos literaris...

Descripció tècnica

- Té la finalitat d'informar amb claredat i exactitud.
- S'utilitzen paraules tècniques pròpies del tema que es descriu.
- S'explica què és, com és, quina forma té, per a què serveix, de què s'alimenta i on viu (en el cas d'un animal i planta).
- En són exemples: definicions de diccionaris i enciclopedies, textos de llibres o revistes especialitzades, fitxes d'animals, catàlegs...

Organització gràfica i visual de la informació.

9 QUÈ DIUS, ARA!

COMUNICACIÓ ORAL

ELS REGISTRES LINGÜÍSTICS

Llegeix què diuen aquests personatges:

OSTRES M'HAN FOTUT LA PASTA!
 VINC A DENUNCIAR QUE M'HAN SOBRET ELS DINERS.

Quan parlem, adaptem la nostra manera de parlar a la situació en que ens trobem, al tema que tractem, a les persones a qui ens adreçem... És a dir, fem ús dels diferents registres lingüístics que té la llengua.

El registre lingüístic és la manera com cada parlant adapta la llengua a una situació concreta.

Hi ha tres tipus de registres lingüístics:

- **Formal:** pot ser científic, tècnic o literari.
- **Estàndard:** és la varietat comuna a tots els parlants de la llengua i la que utilitzen els mitjans de comunicació.
- **Informal:** se sol utilitzar amb la família i els amics; pot ser col·loquial o vulgar.

Formal	Estàndard	Informal
professor	papa	papa

Conceptes importants que cal recordar.

EXPRESSIÓ ESCRITA

LA NOTÍCIA

TITULAR
Els oceans i els mars s'ofeguen

ENTRADETA
 Els mars i els oceans s'estan quedant sense aire. I cada dia són més les zones afectades, un fet que posa en risc la vida marina.

El text que acabes de llegir és l'encapçalament d'una notícia escrita en un diari.

La notícia és un tipus de text periodístic que explica un fet determinat i actual de manera objectiva.

La notícia consta de les parts següents:

TITULAR
 Resumeix el contingut de la notícia. Ha de ser un missatge impactant que capti l'atenció del lector.

ENTRADETA
 Aporta més dades sobre la informació de la notícia.

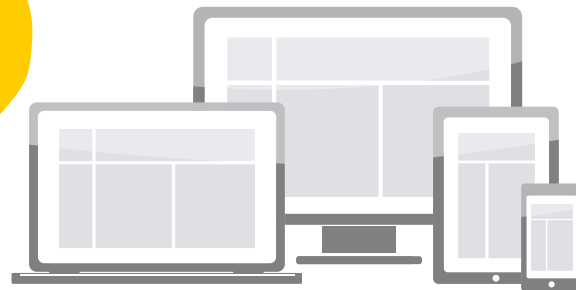
ALTRES DADES
 Sol incloure l'autor de la notícia, el lloc des d'on escriu i la data en que escriu.

COS DE LA NOTÍCIA
 Conté les dades més destacades i el seu contingut ha de respondre a aquestes preguntes:

- Què ha passat?
- On ha passat?
- A què li ha passat?
- Per què ha passat?
- Quan ha passat?
- Com ha passat?

IMATGES
 Poden ser fotografies, il·lustracions o gràfics relacionats amb la notícia que ajuden a il·lustrar el text. Acostumen a anar acompanyades d'un peu de foto, que és un text que les descriu i que sol aparèixer a sota de les imatges.

PROJECTE DIGITAL

UNA RESPOSTA GLOBAL PER A UN ENTORN EDUCATIU DIVERS

La proposta digital de Barcanova és **EDUDYNAMIC**, un projecte digital complet que dona una resposta global a un model educatiu divers i dinàmic.

A partir d'una proposta senzilla i intuïtiva, **EDUDYNAMIC** és un projecte digital multidispositiu i multisuport que s'adapta i es visualitza en totes les plataformes i en tots els entorns d'aprenentatge virtual (Blink Learning, Moodle, Alexia, Google Classroom, Clickedu, Office 365...).

La diversitat i riquesa de recursos, des d'activitats interactives traçables a vídeos, presentacions i ludificació, fan d'**EDUDYNAMIC** un projecte digital actualitzat i complet pensat per canviar amb tu.

Programa competencial

Enfocat al treball competencial, conté recursos molt diversos, rics i significatius com:

- Activitats interactives
- Gamificació
- Metacognició
- Enregistrament de textos

Interactivitat total

- Vídeos
- Animacions
- Mapes conceptuais

Compatibilitat

Compatible amb els entorns virtuals d'aprenentatge (EVA) i les plataformes educatives (LMS) més utilitzades en els centres educatius gràcies a l'ús dels estàndards tecnològics: HTML, Marsupial, LTI i SCORM.

Un model adaptable i versàtil

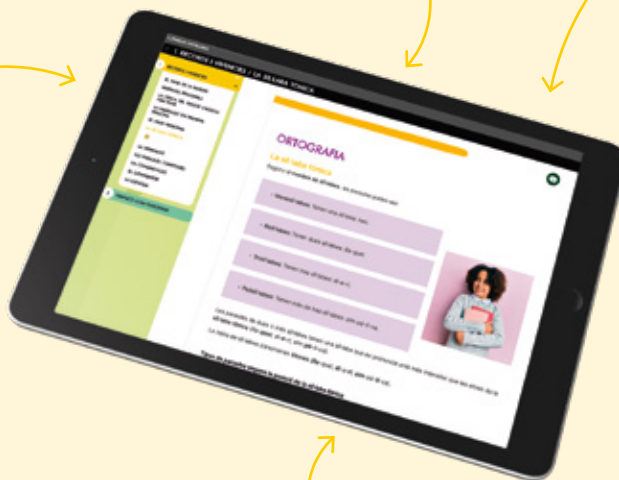
Aplicable a diferents enfocaments i necessitats, tant si prefereixes completar el treball del material en paper com si vols treballar únicament en digital.

Traçabilitat integral

Podràs visualitzar les qualificacions de les activitats així com accedir a les respostes completes que han donat els alumnes.

Facilita la inclusió i la personalització de l'aprenentatge

L'atomització dels continguts et permet assignar diferents tasques a l'alumnat en funció de les seves necessitats.

Tots els **recursos** addicionals disponibles els trobaràs al web de **BARCANOVA**:

www.barcanova.cat

LES CLAUS DEL PROJECTE DIGITAL

MULTISUPPORT

S'adapta i es visualitza en qualsevol tipus de dispositiu (ordinador, tauleta, *smartphone*...).

DESCARREGABLE

Permet treballar sense connexió a internet i es pot descarregar en més d'un dispositiu.

UNIVERSAL

És compatible tecnològicament amb tots els sistemes operatius.

ESPAI PERSONAL

En registrar-se en el web, es poden visualitzar els llibres en línia i descarregar els recursos personalitzats.

SENZILL I INTUÏTIU

Té un disseny d'entorn accessible adaptat a cada etapa educativa per facilitar la navegació a alumnes i docents.

SINCRONITZACIÓ

Els canvis fets per l'usuari són sincronitzats automàticament en connectar qualsevol dels dispositius amb els quals es treballi.

ÍNDEX

1 RECORDS I VIVÈNCIES

EDUCACIÓ LITERÀRIA

El diari de la Raquel 10

COMUNICACIÓ ORAL

Vivències personals 12

COMPREENSIÓ LECTORA

La cerca del tresor:

l'agulla d'en Flint 13

La narració en primera persona 15

EXPRESSIÓ ESCRITA

El diari personal 16

REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA

ORTOGRAFIA

• La síl·laba tònica 17

LÈXIC

• La derivació 18

• Les paraules compostes 19

GRAMÀTICA

• La comunicació 20

• El llenguatge 21

• La llengua 21

4 CULTURES LLUNYANES

COMPREENSIÓ LECTORA

Dones girafa 50

El text expositiu 51

EDUCACIÓ LITERÀRIA

A la cort del Gran Kan 52

EXPRESSIÓ ESCRITA

Els nens peix 54

Preparació d'un text expositiu 55

COMUNICACIÓ ORAL

La miniconferència 56

REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA

ORTOGRAFIA

• Les vocals tòniques 57

• L'accent diacrític 58

LÈXIC

• Els sinònims i els antònims 59

GRAMÀTICA

• L'adjectiu 60

• La coma 61

2 T'EXPLICO COM FUNCIONA?

COMUNICACIÓ ORAL

El text instructiu 22

COMPREENSIÓ LECTORA

Juguem! 23

EXPRESSIÓ ESCRITA

La redacció de textos instructius 25

EDUCACIÓ LITERÀRIA

L'extraordinària màquina

empaquetapares 26

REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA

ORTOGRAFIA

• Els dígrafs 28

• L'apòstrof 29

• La contracció 29

LÈXIC

• Barbarismes i manlleus 30

GRAMÀTICA

• El nom 31

• El punt 33

5 T'EXPLICO COM ÉS?

EXPRESSIÓ ESCRITA

El text descriptiu 62

EDUCACIÓ LITERÀRIA

La descripció literària 64

COMPREENSIÓ LECTORA

La descripció tècnica 66

COMUNICACIÓ ORAL

La descripció oral 67

REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA

ORTOGRAFIA

• La vocal neutra 69

• Les vocals o i u

en síl·laba àtona 70

LÈXIC

• El sentit propi i el sentit figurat 71

GRAMÀTICA

• Els determinants 73

3 ANEM AL TEATRE

COMUNICACIÓ ORAL

El llenguatge no verbal 34

COMPREENSIÓ LECTORA

El mercader de Venècia 35

El text teatral 36

EXPRESSIÓ ESCRITA

El text teatral i els monòlegs 37

EDUCACIÓ LITERÀRIA

Hamlet 39

REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA

ORTOGRAFIA

• Els diftongs i els hiats 41

• La dièresi 42

LÈXIC

• La polisèmia 43

GRAMÀTICA

• L'oració: el subjecte

i el predicat 44

• Tipus d'oracions 45

TREBALL COOPERATIU.

TREBALL LITERARI

Un Nadal de catàleg 46

6 VISCA LA POESIA!

COMUNICACIÓ ORAL

Recitació de poemes 74

COMPRESIÓ LECTORA

«Camins» 75

La poesia 76

EXPRESSIONI ESCRITA

Creació d'un text poètic 77

EDUCACIÓ LITERÀRIA

«Cançó de fer camí» 78

Recursos estilístics

i figures retòriques 79

REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA

ORTOGRAFIA

• Ús de la b i la v 80

• Ús de la h 81

LÈXIC

• La comparació i la metàfora 82

GRAMÀTICA

• El verb 83

• Els dos punts 85

TREBALL COOPERATIU.

TREBALL DE RECERCA

Juguem amb la llengua! 86

7 TEMPS ERA TEMPS

EDUCACIÓ LITERÀRIA

El gorg negre 90

L'origen del Pirineu 91

Què és una llegenda? 92

COMUNICACIÓ ORAL

La llegenda 93

COMPRESIÓ LECTORA

La cançó de les balances 94

El pont del Diable 95

EXPRESSIONI ESCRITA

El Mariner de Sant Pau 96

Escriure una llegenda 97

REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA

ORTOGRAFIA

• Ús de la s, la z, la ss, la c i la ç 98

LÈXIC

• El camp semàntic 100

GRAMÀTICA

• El sintagma verbal 101

8 EL PLANETA TERRA ÉS NOTÍCIA

COMPRESIÓ LECTORA

«Els boscos catalans
es moren de set» 102

EXPRESSIONI ESCRITA

La notícia 104

COMUNICACIÓ ORAL

Notícies a la televisió i a la ràdio 105

EDUCACIÓ LITERÀRIA

El petó de Lili Marleen 106

REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA

ORTOGRAFIA

• Ús de la g i la j 108

• Ús de x i del grup ix 109

• Ús dels grups tx i ig 109

LÈXIC

• L'homonímia 110

GRAMÀTICA

• L'adverbi i les locucions

adverbials 112

• Els punts suspensius 113

9 QUÈ DIUS, ARA!

COMUNICACIÓ ORAL

Els registres lingüístics 114

COMPRESIÓ LECTORA

On dorm un, en dormen cinc 115

EXPRESSIONI ESCRITA

L'estil directe i l'estil indirecte 117

EDUCACIÓ LITERÀRIA

Donetes 119

REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA

ORTOGRAFIA

• Ús de p/b, t/d, c/g a final de paraula 121

LÈXIC

• Les frases fetes, les locucions i els refranys ... 122

GRAMÀTICA

• Paraules que fan d'enllaços 124

• Les preposicions 124

• Les conjuncions 125

• El guió llarg o guió de diàleg 125

TREBALL COOPERATIU.

TREBALL ODS

Persones per la pau 126

LECTURES 130

SABERS DE L'ÀREA 132